absoluut te machtig, het meerendeel van kantoren en bureaux wordt met blijdschap gesloten, een langdurige lijfsverzorging en een aandachtig toilet volgen, en tegen vijf uur is heel Madrid gereed om naar Recoletos, Castellana en Ruen-Retiro op te trekken. De grootste hitte is dan over, de felle zon be-gint aanmerkelijk te dalen al, er wordt extra stevig gesproeid, de vochtige steenen brengen wat koelte, zenden wat frischheid uit in den warmen Sirocco, 't Wordt draaglijk in Madrid; nu onder het lommer, onder het gebladert kan thans het wandelspel een aanvang nemen. In den tegenwoordigen tijd bezit Madrid drie groote wandelplaatsen. Het volk vertoont zich gemeenlijk op den weg die langs het Prado-museum van Calle de Atocha tot Alcala loopt. Nette burgerlieden vergenoegen zich met het lange, rechte eind van Plaza de Madrid tot Hipódromo, maar Madrids edelen zouden zich nooit anders willen vertoonen dan in het Buen-Retiro, in het aloude park der Spaansche koningen, dat thans met het „Par-que de Madrid" één geheel uitmaakt. In mijn oud boek las ik hierover onder meer: ,,De watergraften, groote wandeldreven, de groente en het digt gebladerde geboomte, maken met malkander het Buen-Retiro tot een aangenaam zomer-verblijf; weshalven de koningen altijd de groote hitte alhier gaan ontduyken."
Ofschoon algemeen gezegd en veronder-steld wordt, dat elk Spanjaard een edelman is, schijnen de verschillende klassen der Madrid-bevolking toch heel goed te weten in welk wandel-deel zij thuis behooren. Kan het op den Recoletos al eens wat „mêlé" zijn, in het Retiro vertoonen zich louter „groote hanzen en adelijke heeren."
Om u nu een duidelijke voorstelling te geven van dezen ,,paseo", wat toch letterlijk „wandeling" beteekent, moet ik beginnen met u in te lichten, dat het meerendeel van de Retiro-bezoekers uit dat soort lieden bestaat, dat zich liever in een vehikel dan „op de voeten" voortbeweegt of doet voortbewegen. In aanmerking genomen de ongeëvenaarde arbeidzaamheid en bewegelijkheid der Madri-leenen neemt iedereen die het maar eventjes doen kan, voor de „wandeling" dus een rijtuig.

Het behoort volstrekt niet tot de zeldzaam-heden dat een zeer op de wandeling verzot persoon zich liever wat spaarzaam toont aan den disch, dan er toe te besluiten zich de genoegens van het rijden te ontzeggen. Ik heb zelfs wel eens hooren mompelen door een onvriendelijk gestemd man, dat al die in hun rijtuigen zoo welgesteld uitziende menschen, ten grootsten deele eigenlijk geen cent bezitten, dat zij moeite hebben, een maandrijtuig te krijgen, wijl zij gemeenlijk bij de diverse Madridsche rijtuigverhuurders om onbetaalde rekeningen in geen goed blaadje staan. Wat hier van aan is, kunnen we straks vluchtiglijk onderzoeken; allereerst een be-schrijving van de wijze waarop Madrid „wandelt."
Als we, het voorbeeld van de doorluch-tige Spanjaarden gevolgd hebbend, tegen half zes, goed gebaad, gekleed, gekapt, welriekend dus, over de Puerta del Sol gaan, in het hart der stad, dan raken we van zelf tusschen groepen kalm en bedaard gebarende dames en heeren die, zich hoffelijk met elkander onderhoudend, langs de hellende Alcala naar den Recoletos voortdrentelen. In het midden van dien breeden weg dalen voortdurend propvolle trams en omnibussen, equipages, huurrijtuigen en ook ruiters. Het is een gehots en gerammel van belang want de weg is tamelijk stijl en om het de paarden wat ge-makkelijk te maken is er geen asphalt ge-legd, de bestrating bestaat uit een soort van verbazend zware, ongelijke, grijze keien, die den likdoornlijder onder de betrekkelijk vele hier vertoevende vreemdelingen, onmiddellijk met angst en onrust slaan. Materieel zeer verwende reizigers kunnen in Madrid reden te over vinden om Spanjes hoofdstad alleen om haar gruwelijke bestrating tot de meest ongerieflijke steden van Europa te rekenen. Kwade tongen verzekeren stellig dat zich door het gaan op deze bestrating een geheel op zich zelf staande likdoorn-soort ontwikkelt, maar medici hebben mij even krachtig aan-getoond dat bedoelde voeteuvelen geheel en uitsluitend door het klimaat ontstaan. De lucht is hier namelijk zeer droog, soms in den zomer absoluut uitgedroogd, wat zelfs tot een verschrompelen van de haarwortels